

Vedlegg 10

ETISKE RETNINGSLINJER

for innkjøp og leverandørkontakt i Helse Sør-Øst

1. Bakgrunn og hovedprinsipper

Alle ansatte i Helse Sør-Øst, og alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst, skal opptre i tråd med god forretningsskikk, gjeldende lovverk og allmenne etiske normer. Dette for å bidra til økt verdiskapning i samfunnet ved å sikre mest mulig effektiv ressursbruk ved offentlige anskaffelser. Retningslinjene skal bidra til at allmennheten får tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. Disse etiske retningslinjene omhandler Helse Sør-Østs forhold til leverandører og Helse Sør-Østs ansvar overfor samfunnet som en stor innkjøper av varer og tjenester.

2. Formål

- Sammen med Helse Sør-Østs verdigrunnlag danner retningslinjene de overordnede føringer for innkjøpsvirksomheten i hele Helse Sør-Øst.
- Retningslinjene skal ivareta anbefalinger fra myndighetene om miljø- og samfunnsansvar i offentlig innkjøp og de forpliktelser Helse Sør-Øst har påtatt seg gjennom medlemskapet i organisasjonen «Initiativ for etisk handel».

3. Hvem retningslinjene gjelder for

Retningslinjene gjelder for alle ansatte i Helse Sør-Øst; herunder helseforetak, datterselskaper, avdelinger og det regionale helseforetaket, konsulenter og alle med styreverv eller tillitsverv som handler på vegne av Helse Sør-Øst. Ledere har et særskilt ansvar for at deres medarbeidere er kjent med og handler i tråd med retningslinjene.

4. Forholdet til andre regelverk

Kravene i Helse Sør-Østs etiske retningslinjer for innkjøp er minimumskrav. Alle må følge lover, forskrifter, rundskriv, relevante bransjeetiske regler og interne regler som gjelder for virksomheten. Alle som gjør innkjøp på vegne av Helse Sør-Øst, er forpliktet til å sette seg inn i Lov om offentlige anskaffelser og forskriftene til denne.

5. Habilitet

Ingen må delta i behandlingen eller avgjørelsen av et innkjøp når det foreligger omstendigheter som er egnet til å svekke tilliten til vedkommendes uavhengighet og/ eller objektivitet. Ingen må under noen omstendighet behandle, avgjøre eller øve påvirkning i en anskaffelse når vedkommende selv eller nærstående (venner, familie eller nære profesjonelle relasjoner) direkte eller indirekte har økonomiske eller andre personlige interesser i saken.

6. Økonomiske rammer

Alle ansatte i Helse Sør-Øst og alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst, plikter å følge gjeldende budsjett og økonomiske rammer før et innkjøp gjøres. Det skal alltid tas hensyn til livsløpskostnader for anskaffelsen.

7. Forholdet til leverandører og forretningsforbindelser

7.1 Taushetsplikt

Opplysninger knyttet til den enkelte leverandørs virksomhet som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde, er taushetsbelagte opplysninger.

7.2 Forhold til forretningsforbindelser

Det er naturlig at det utvikles relasjoner mellom ansatte hos kunde og leverandør ved langvarige avtaleforhold. Disse relasjonene må ikke påvirke beslutninger ved fremtidige anskaffelser. Det må utvises særskilt aktsomhet før og under en anskaffelsesprosess.

Valg av leverandør skal alltid foretas ihht. grunnleggende krav i loven om offentlige anskaffelser for øvrig, herunder sørge for at valget gjøres etter objektive vurderinger som bidrar til reell og lik konkurranse i anskaffelsen. Alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst er forpliktet til å være med å skape tillit til Helse Sør-Østs beslutninger og sikre Helse Sør-Østs omdømme.

7.3 Lån av utstyr fra leverandør

Alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst plikter å utvise stor forsiktighet ved tilbud om lån av utstyr fra leverandør. En låneavtale må ikke bryte med andre inngåtte innkjøpsavtaler eller være en utilbørlig fordel som påvirker beslutninger ved framtidige eller relaterte anskaffelser (eks. kjøp av forbruksvarer). Eventuelle økonomiske konsekvenser må alltid vurderes før avtale om lån inngås.

7.4 Utilbørlige fordeler og korrupsjon

Korrupsjon er misbruk av tillit for å oppnå egne fordeler. Korrupsjon er at noen krever, mottar eller aksepterer et tilbud om utilbørlige fordeler eller belønning i anledning av den stilling, det verv eller oppdrag de innehar. Både den som gir og den som mottar slike ytelser kan straffes for korrupsjon.

Påvirkningshandel (smøring) er også straffbart. Med påvirkningshandel menes en som for seg selv eller andre krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag, eller gir eller tilbyr noen en utilbørlig fordel for å påvirke utføringen av stilling, verv eller oppdrag.

Korrupsjon og påvirkningshandel er straffbart i henhold til straffeloven. Både enkeltindividet og foretaket kan straffes med fengsel eller bøter.

For å unngå at den ansatte havner i gråsonen til straffebestemmelsene om korrupsjon og påvirkningshandel, skal reiser, gaver og andre fordeler håndteres som følger:

- Reiseutgifter i faglig sammenheng skal dekkes av nasjonale utdanningsfond eller av den enkelte arbeidsgiver i Helse Sør-Øst.
- Gaver av ubetydelig verdi anses ikke som en utilbørlig fordel, men det må utvises særskilt forsiktighet ved hyppige gjentakelser. For helsepersonell vises det i tillegg til dette også til forskrift til helsepersonellovens § 9 (FOR 2005-08-29 nr. 941), den såkalte «gaveforskriften» med merknader.
- En utilbørlig fordel omfatter ikke bare materielle gjenstander, men også andre fordeler, som for eksempel personlige rabatter ved kjøp av varer og tjenester eller utlån av utstyr uten vederlag til privat bruk. Unntak kan gjelde ved særskilt forhandlede avtaler om ansattgoder som foretaket har inngått.

7.5 Samarbeid om forsknings- og utviklingsprosjekter

I nært samarbeid med leverandører om forsknings- og utviklingsprosjekter er det viktig å opp tre med stor aktsomhet for å unngå at håndteringen av prosjektene blir sammenblandet med eventuelle senere anskaffelser. Erfaringene fra slike prosjekter kan brukes i utformingen av spesifikasjoner for ordinære anbud, men bedriftene fra utviklingsprosjektene kan da ikke trekkes inn på en måte som utelukker konkurranse.

8. Etisk handel

Helse Sør-Øst skal være en pådriver for etisk handel og plikter å stille krav til en etisk leverandørkjede der hvor dette er en aktuell problemstilling. Helse Sør-Øst er som medlem av organisasjonen «Initiativ for etisk handel» (IEH) forpliktet til å følge IEHs Code of Conduct¹ og jobbe for en forbedring av arbeids- og menneskerettigheter og miljø i produksjonen av varer og tjenester til Helse Sør-Øst. Det skal i alle regionale anskaffelser og andre fellesanskaffelser settes etiske krav hvis en risikovurdering av produkt og leverandørkjeder tilsier det. Helse Sør-Øst vil etablere et eget system for oppfølging av leverandørene.

¹ IEHs Code of Conduct finnes på www.etiskhandel.no

9. Miljøkrav

Helse Sør-Øst skal være en pådriver for miljøvennlige innkjøp. Under planlegging av den enkelte anskaffelse skal det tas hensyn til kostnader knyttet til bruken av produktet i dets levetid (livsløpskostnader) og miljømessige konsekvenser av produksjon og deponering av produktet.

9.1 Universell utforming

I anskaffelsesprosesser skal det tas hensyn til at produkter, byggverk og uteområder som er i alminnelig bruk, skal utformes slik at alle mennesker skal kunne bruke dem på en likestilt måte så langt det er mulig, uten spesielle tilpasninger eller hjelpemidler.

9.2 Forbruk

Før alle anskaffelser skal behovet for selve anskaffelsen alltid vurderes nøye. Redusert forbruk kan føre til store miljøgevinster.

10. Lojalitet til avtaler

Alle ansatte i Helse Sør-Øst, eller som handler på vegne av Helse Sør-Øst, plikter å følge de avtaler som er inngått ved kjøp av varer eller tjenester. Kjøp av varer utenom avtaler vil kunne svekke Helse Sør-Østs omdømme og innkjøpskraft. Leverandører skal kunne stole på at foretaket holder seg til de avtaler som er inngått. Anskaffelser utenom avtaler øker også risikoen for brudd på Lov om offentlige anskaffelser og faren for brudd på andre punkter i retningslinjene som miljøhensyn eller etiske krav.

11. Sanksjoner ved brudd på gjeldende regelverk

Det kan medføre disiplinære reaksjoner om en ansatt forsøker å omgå eller bryte gjeldende regelverk. Avhengig av alvorlighetsgrad kan bruddet medføre muntlig eller skriftlig advarsel, oppsigelse, avskjed og eventuell anmeldelse. Brudd på bestemmelsene i straffeloven kan i tillegg medføre offentlig påtale og straffeforfølgelse. Ved tvil om hvordan retningslinjene skal forstås, skal den ansatte kontakte sin nærmeste leder.

Retningslinjene er vedtatt av styret i Helse Sør-Øst RHF 10.12.2009 og oppdatert fra 01.01.12

Test din etiske problemstilling ved å gå gjennom dilemmasirkelen

Alt innkjøpsarbeid skal være preget av høy etisk standard der rollen som pådriver for miljøkrav og en etisk leverandørkjede er tydelig, og der det ikke forekommer avvik i forhold til lovverket om offentlige anskaffelser.

